

Trouwen in 1703 en daarna hertrouwen gedurende 103 jaar

Bij mijn genealogisch onderzoek naar de familie Steendam stuitte ik op een wel heel bijzonder huwelijk. Grietje Derx was een dochter van Martjen Doekes. Deze Grietje huwde in 1715 met Harmen Hiepkes, het begin van het huwelijk. Harmen hertrouwt met Geertjen Waalkes. Zij huwt vervolgens Sjadde Rodmers. Deze huwt Bouke Pieters. Bouke huwt vervolgens Gerardus Willems en Harm Kornelis Post. Deze laatste leefde nog in 1824, bijna 110 jaar na sluiting van het eerste huwelijk! Ik besloot dit preciezer uit te zoeken.

1715: 1e huwelijk - Harm Hiepkes en Grietje Derx

Grietje Dercks is een dochter van Derck Menckes en Martjen Doekes. Bij Spanheim wordt zij in 1715 de dochter van Jan Cornellis genoemd. Waarschijnlijk is echter dat zij gezien haar patroniem de dochter is van Derck Menkes, de eerste echtgenoot van Martjen Doekes. Grietje Dercks leert Harm Hiepkes uit Zeerijp¹ kennen. Harm is een zoon van Hiepke en Etjen², hij is dan vermoedelijk ruim 20 jaar³. Op 14 juli 1715 wordt het huwelijk in Zeerijp⁴ afgekondigd en twee weken later, op 28 juli trouwen Geertjen en Harmen. Nadat het huwelijk de eerste jaren kinderloos lijkt te blijven, laten Harm Hiepkes en Geertjen Derks vanaf 1720 zes kinderen dopen in Bierum: Martjen (1720), Hiepke (1722), Etjen (1723), Etjen (1727) en Heepke (1728). Gezien het feit dat er niet meer gedoopte kinderen zijn te vinden en het feit dat Geertje in 1729 nog lid was van de gemeente, ligt het voor de hand dat ze vermoedelijk omstreeks 1730 of wat later is overleden.

1745: 2e huwelijk - Harm Hiepkes en Geertien Waalkes

Weduwnaar Harm Hiepkes ontmoet Geertien Waalkes. Geertien is de op één na jongste uit een gezin met zes kinderen. Haar ouders Waelcke Jeltens en Martien Jans laten op 27 februari 1698 in Weiwerd dochter Geertien dopen⁵. Geertien komt uit een familie die nog wel eens in botsing kwam met anderen. Vader Waalke had een conflict met een ouderling⁶. Ook haar grootouders van moeders kant, Jan Gerrits en Imke Berents, hadden een moeizame relatie met de kerk⁷. De

¹ In Zeerijp huwt op 7 november 1723 een 'Hindrik Hiepkes van de Zeerijp' met 'Magdalena Verschuur van Groningen'. Mogelijk is dit een broer van Harm. Deze Hindrik is jarenlang ouderling te Zeerijp. En een Jan Heepkes en Dewerke Jansen laten tussen 1706 en 1717 zes kinderen dopen. Ook dit is mogelijk een broer. Zie verder de bijlage over Zeerijp.

² Dat valt af te leiden uit de namen van zijn kinderen, namelijk Martjen, Hiepke, Etjen, Etjen en Heepke. De oudste dochter werd genoemd naar de moeder van Grietje Dercks, dochter Etjen zal dan genoemd zijn naar zijn moeder. Dat wordt verder gesteund door het feit dat de oudste dochters van Jan Hiepkes en Hindrik Hiepkes uit Zeerijp, twee broers, ook een oudste dochter met de naam Etjen of Ettien hebben.

³ De precieze datum van zijn geboorte of doop is niet bekend. Hij wordt niet bij de gedoopten genoemd, vermoedelijk omdat hij voor 1696 werd geboren.

⁴ <http://www.stamek.nl/zeerijp/huwelijken/1706a.htm>

⁵ Behalve Geertien krijgen Waelcke en Martien nog vijf kinderen, in de periode van 1688 tot 1701.

⁶ In de vergadering van 3 juli 1715 staat te lezen dat de "Questie tusschen de ouderling Arent Jacobs en Waalke Jeltens ontstaan in vrede bijgelegd" In deze zelfde bijeenkomst "is besloten dat voortaan om reden in plaats van Spansche wijn Fransche int H. Nachtmal zal gebruikt worden."

⁷ Over haar grootouders Jan Gerrits en Imke Berents, de ouders van haar moeder Martien Jans, stond in de DTB van Weiwerd: 27 mei 1677 "Voornaemlick dat Jan Gerrijts, en sijn huijsvrouw Imke sal aengeseght worden, datse haer beijde voor ditmael van het H. Avondtm. moeten onthouden, en van wegen een ongodtlijcke, en heijdsche manier van doen, welcke sij in haer huijs door eenige landtloopers hebben laeten pleegen, om vermeerdering van gelt en goet te verkrijghen. ". En dan wordt vervolgd bij 2 september 1677 "voornaemel. dat Jan Gerrijts soo langh van de Tafel des Heeren sal afgehouden worden, tot dat hij berouw, en leedtwesen toont te hebben van het bovengeschrevene gepasseerde in sijn huijs; maer dat men sijn vrouw op haer belijdenisse van berouw, nu wederom tot het H. Av. soude laeten gaen. "

kerkenraad was van mening dat zij wel erg gebrand waren op geld. Dat zou blijken uit het feit dat zij enige landlopers de ruimte hadden geboden om in hun huis *ongodtlijcke, en heijdensche* dingen te doen. Waar het precies om gaat, wordt niet duidelijk. Jan en Imke worden in 1677 van het avondmaal geweerd. Jan is wat koppiger dan zijn vrouw. Zij toont berouw en mag in september weer aan het avondmaal, hij moet eerst maar berouw en leedwezen tonen over *het bovengescrevene gepasseerde in zijn huijs*. Geertijn doet op juni 1723 belijdenis in Bierum, en vertrekt bijna een jaar later naar Weiwerd, waar zij op 26 maart 1724 haar attest afgeeft. Ze zal daar niet lang blijven, en weer teruggaan naar Bierum. Op 2 september 1725 wordt jongedochter Geertjen weer lid van de gemeente in Bierum. Tenslotte wordt zij in de DTB ook nog vermeld in de lijst lidmaten die dominee Henricus Adami opgesteld heeft in 1729. Harm zal dus Geertjen goed hebben gekend. Op 21 november 1745 huwt hij haar in de gemeente van Bierum. De vrijgezelle Geertje is dan 47 jaar, Harm zal waarschijnlijk ruim 50 jaar oud zijn. Het huwelijk zal niet lang duren. In 1748 is Geertien Waalkes weduwe, nog net geen 50 jaar. Ze is kinderloos en blijft alleen achter.

1752: 3^e huwelijk - Geertien Waalkes en Sjadde Rödmers

Al snel doemt een nieuw huwelijk voor Geertien op. Ze ontmoet Sjadde Rödmers uit Wagenborgen⁸. Op 17 december 1752 huwt ze in de kerk te Bierum met Sjadde. Samen zetten ze het bedrijf De Heerumaheerd voort. Ze worden dan ook in 1755 genoemd als huurders van de 55 grazen land die eerder, in 1721, toebehoorden aan Harmen Hiepkas en Grietje Derx⁹. Geertien en Sjadde zijn 26 jaar met elkaar gehuwd, als Geertijn in 1778 overlijdt, op de hoge leeftijd van 80 jaar. Hoe oud Sjadde dan is? Jong genoeg om opnieuw te huwen¹⁰.

1779: 4^e huwelijk - Sjadde Rödmers en Bauke Peters

Sjadde laat zijn oog vallen op de veel jongere 33-jarige Bauke¹¹, een dochter van Pieter Klasen Laan en Anje Jans. Blijkens de opmerkingen bij de doopschrijvingen van de kinderen in de gemeente van Spijk is Pieter Klasen van beroep meester schoenmaker, soms kortweg aangeduid met meester. Bauke is derde kind en oudste dochter uit dit gezin van zes kinderen. Op 21 maart 1779 wordt het huwelijk van Sjadde en Bauke in de kerk van Bierum voltrokken. Dit huwelijk duurt slechts enkele jaren. Sjadde overlijdt en Bauke, nog geen 40 jaar oud, is een jonge weduwnaar, zonder kinderen.

Wanneer op 20 maart 1681 wordt vermeld de 'Naemen der Communicanten, welcke op dese tijt het H. Avondtm. hebben ontfangen, en met malkanderen gehouden in des Heeren Naeme', wordt vermeld dat 'absenten zijn geweest 1. Jan Gerrijts 2. zijn huijsvr. Imke Berents' en dan volgen nog 6 andere personen.

Op 7 december 1656 was Imke voor het eerst naar het Avondmaal gegaan, 'Imke Berents huijsvrouw van Jan Gerrits Schipper (dewelcke het oock te voren tot Leermens gebruyckt hadde)'. En dan volgt op '5 maart 1665 Jan Gerrijts Schipper'. En op 13 maart 1687 doet 'Martien Jans, dochter van Jan Gerrijts', belijdenis en gaat aan.

⁸ Wie is die Sjadde Rödmers? Ik heb twee dopelingen gevonden in Wagenborgen met de naam Sjadde. Op 26 juni 1707 wordt een Sjadde Redmers gedoopt, zoon van Bartelt Gerrijts en Alke Sjaddes. Op 1 december 1720 wordt Sjadde gedoopt, een zoon van Rodmer Siaddes en Frouke Balsters. Ik kies hier voor de Sjadde van 1720.

⁹ 159.1 55 g. = Harm Heepkes en Grietje [Dirix]

NK.1 Sjabbe Rotmers en Grietje Waalkes

¹⁰ Als Sjadde in 1707 werd geboren, dan huwt hij op 72 jarige leeftijd met een 33/34 jarige jongedame! Wanneer hij in 1720 geboren zou zijn, dan is het leeftijdsverschil iets minder groot, hij zou dan 58/59 zijn bij het huwelijk met Bouke Pieters.

¹¹ Op 10 oktober 1745 gedoopt te Spijk

1784: 5^e huwelijk - Bauke Peters en Gerardus Willems

Bauke, de schoenmakersdochter, laat dan haar oog vallen op haar iets jongere buurman en een boerenzoon, Gerardus uit Bierum. Gerardus, een zoon van Willem Cornellis en Greetje Gerhardus, is 34 jaar¹² als hij huwt met Bouke. Hij werd geboren op Dijkzicht. Nadat hun huwelijk op achtereenvolgens de zondagen 18 en 25 juli en 1 augustus was geproclameerd wordt vervolgens het huwelijk tussen Bauke en Gerardus gesloten in de kerk te Bierum, ongetwijfeld door Joh. Goldschmidt, die sinds 1748 predikant te Bierum was, en dus ook predikant was bij de twee eerdere huwelijken. Opvallend in de DTB is dat bij dit huwelijk de data voor proclamatie alle worden genoemd. Het echtpaar blijft kinderloos. Gerardus overlijdt, en in 1791 is Bauke opnieuw weduwe. In 1791 overlijdt ook dominee Joh Goldschmidt. In 1791 erft schoondochter en weduwvrouw Bauke van haar schoonouders Willem Cornelis en Grietje Gerardus de boerderij Dijkzicht, haar zwager Jan Willems verhuisd naar de Heerumaheerd. De eerste periode vanaf 1716 werd gewoond op de Heerumaheerd, vanaf 1791 dus op Dijkzicht. Dijkzicht is een boerenbedrijf met 30 grazen binnen- en 50 deimt buitendijks beklemd landerijen, alsook de bijbehorende dijken en kwelder met aanwas. De vaste huur bedroeg f245,- per jaar.

1792: 6^e huwelijk - Bauke Peters en Harm Kornellies

Kort daarna maakt Bauke kennis met Harm uit Holwierde. Bauke is nu 46 jaar en gaat voor de derde keer trouwen. Hij is een zoon van Kornelis Post. Op 26 februari 1792 wordt het huwelijk voltrokken tussen Bauke en Harm, in de kerkelijke gemeente van Bierum. Waarschijnlijk werd het huwelijk voltrokken door L.B. Folmer, die toen predikant te Spijk was en waarnam in Bierum. In datzelfde jaar, op 20 september, wordt het nieuwe orgel, gebouwd door Snitger en Freytag, in gebruik genomen, en door *de WelEerw. Zeer Gel. Heer de heer A. Folmer, predikant te Spijk, Gode en Zijnen dienst plechtig toegewijd*. Dat stond te lezen op een bord achter het orgel. Het orgel werd die dag bespeeld en ingewijd door L.H. Tammen, organist en klokkenist te Groningen¹³. Het echtpaar kocht in 1805 voor f6.000,- de eigendom die op Dijkzicht rustte. In het jaar daarop kocht het 25 deimt beklemd land op de Bierumer Uiterdijk gelegen. Voor deze beklemming bedroeg het jaarlijks bedrag aan vaste huur f70,—. Naast deze landerijen had het nog 9 deimt in volle eigendom en werd nog een vaste beklemming van eveneens 9 deimt mandelig met Geert Hindriks Post bezeten. Bouke en Harm worden genoemd in de lijsten der Hoogstaangeslagenen. Volgens deze lijsten overleed Harm Kornelis Post in 1819, maar dat moet een vergissing zijn, want in 1824 hield hij een veiling. Wèl was zijn vrouw Bouke Pieters in 1818 gestorven. Zij hadden geen kinderen. Haar erven waren haar broer Jan Pieters Laan, schoenmaker te Spijk, Lisabeth Pieters Laan, gehuwd met winkelier Hindrik Harms Bosker te Krewerd en de kinderen van de reeds overleden Klaas Pieters Laan. Opvallend is, dat die voor de familienaam Bolt hadden gekozen, zij heetten namelijk Harmke, Enne en Berend Klasens Bolt.

¹² Hij werd op 5 april 1750 gedoopt te Bierum

¹³ Jacobs, pag. 73/74

